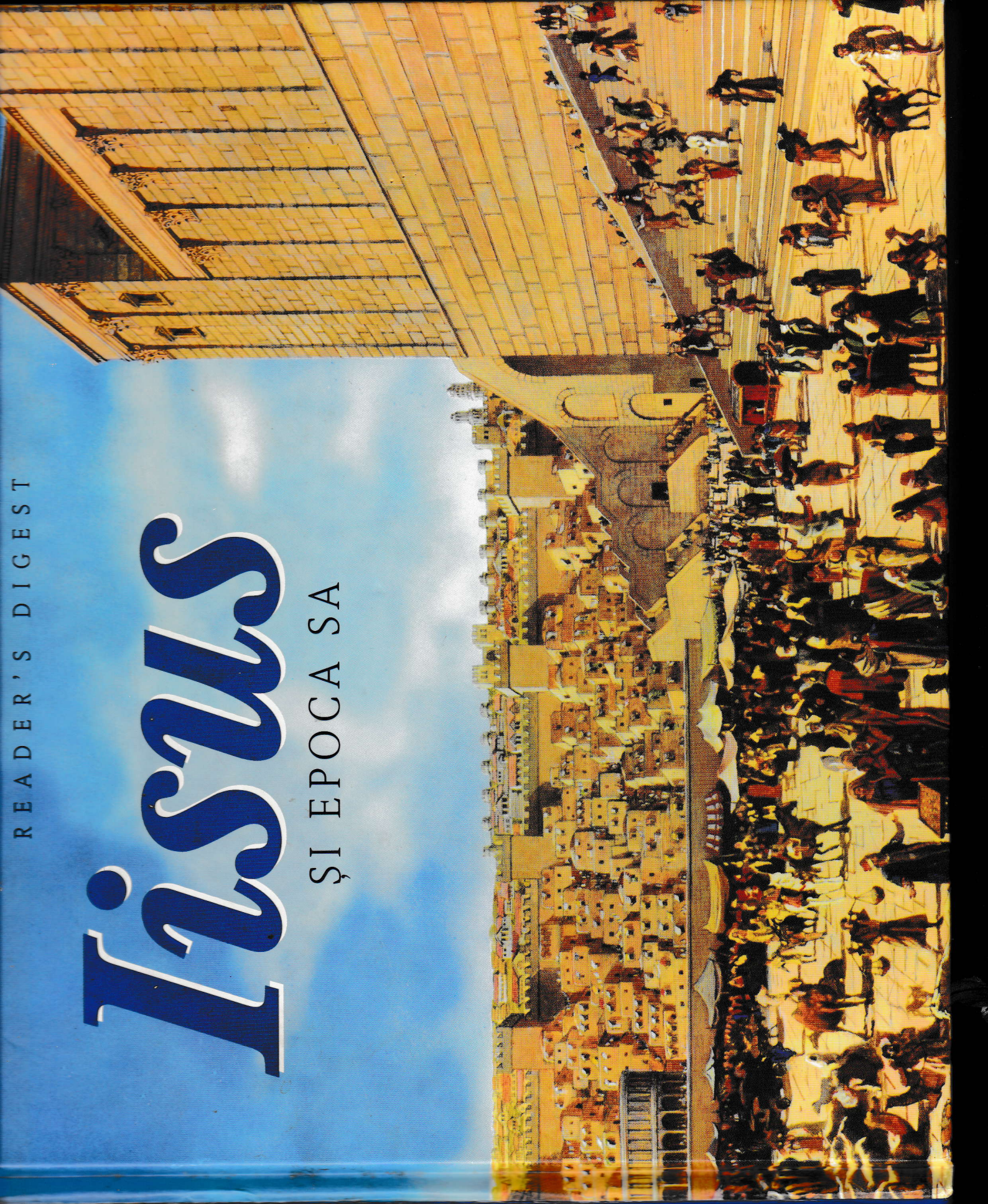

READER'S DIGEST

Lisus

ȘI EPOCA SA

GESÚ E IL SUO TEMPO / JESUS AND HIS TIMES

Nihil obstat quominus imprimatur

5 Iuglio 1989, mons. Enrico Galbiati, cens. eccl.

Imprimatur

in Curia Arch. Mediolani, 10 Iuglio 1989,

mons. Angelo Mascheroni, provic. gen.

Proprietà letteraria riservata. Riproduzione in qualsiasi forma, intera o parziale, vietata in italiano e in ogni altra lingua.

I diritti sono riservati in tutto il mondo.

Autori:

Charles Bricker, Lionel Casson, Charles Flowers, Wendy Murphy,
Bryce Walker, Bernard Weisberger.

Consultanti:

Thomas L. Robinson, *Union Theological Seminary*; David Graf,
University of Miami; George MacRae, *Harvard University*; Bruce M.
Metzger, *Princeton Theological Seminary*; Nahum M. Sarna, *Brandeis
University*; Gerald Sheppard, *University of Toronto*.

Copyright © 1987 The Reader's Digest Association, Inc.

Copyright © 2008 Editura Reader's Digest, București

Design-ul versiunii în limba română s-a făcut după ediția revăzută

JEZUS I JEGO CZASY, Varșovia, 2007

Director artistic: Maciej Marchewicz

TRADUCERE: Hanibal Stănculescu

CONSULTANȚĂ TEXT POLONEZ: Constantin Geambașu

TRADUCERE INDICE: Sabina Bărgăoanu

REDACTARE: Luana Schidu

CORECTURĂ: Nicoleta Ghement

PAGINARE COMPUTERIZATĂ: Nitsch-Petioky Loránd

CONSULTANȚĂ TEHNICĂ: Ștefan Tănăsache

PRODUCȚIE: Beáta Zajícová

REDACTOR-ȘEF: Adriana Irimia

DIRECTOR GENERAL: Arina Topârcean

TIPAR: Hung Hing, China

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IISUS ȘI EPOCA SA – București: Reader's Digest, 2007

Index

ISBN 978-973-1762-11-1

232.9

*Reader's Digest și logoul Pegas sunt mărci înregistrate
ale The Reader's Digest Association, Inc., Pleasantville, New York, USA.*

Nașterea Mântuitorului

DIN EVANGHELIA SFÂNTULUI LUCA: „ÎN ZILELE ACELEA A IEȘIT PORUNCĂ DE LA CEZARUL AUGUST SĂ SE ÎNSCRIE TOATĂ LUMEA (...) ȘI SE DUCEAU TOȚI SĂ SE ÎNSCRIE, FIECARE ÎN CETATEA SA.“ ASTFEL IOSIF ȘI MARIA AU APUCAT DRUMUL BETLEEMULUI, ORAȘUL NATAL AL STRĂMOȘILOR LUI IOSIF, IAR IISUS S-A NĂSCUT ÎN ORAȘUL LUI DAVID.

Periodic, Roma ordona să fie făcut recensământul popoarelor peste care stăpânea: lucrul se făcea pentru a spori numărul de contribuabili ca să poată fi finanțate lucrările din Imperiu. Este plauzibil ca soldații romani să fi fost cei însărcinați să anunțe recensământul în provincii, iar Palestina era la vremea aceea una dintre ele.

Iisus s-a născut într-o lume pacificată – era *Pax Romana* – sub privirea vigilentă a legiunilor romane, ce pândeau cel mai mic semn de revoltă chiar și în cel mai îndepărtat teritoriu. Era o pace care adusesese oarecare prosperitate, o anume îndestulare în provincii, chiar și în cele mărginașe – cu excepția micii Palestine, ce se întindea pe o suprafață de 20 000 de kilometri pătrați, la frontiera orientală a unor vaste posesiuni romane, cu o populație de un milion de evrei, deveniți supuși ai Romei de când Ierusalimul fusese cucerit de Pompei (în 63. î.Hr.). Ca orice popor aservit, deveniseră simpli contribuabili într-unul din cele mai întinse sisteme fiscale pe care l-a cunoscut vreodată istoria, organizat pentru colectarea taxelor de la toate popoarele

Cameea care îl reprezintă pe împăratul August este montată pe o cruce bogat împodobită cu pietre prețioase, datând din secolul X d.Hr., la cererea lui Otto al II-lea, împărat al Sfântului Imperiu Roman. După asasinarea lui Cezar în 44 î.Hr., viitorul împărat, pe atunci un tânăr ambițios cunoscut sub numele de Octavian, a ajuns la putere ca membru într-un triumvirat din care făcea parte și Antoniu. Treisprezece ani mai târziu, Octavian avea să guverneze singur. În 27 î.Hr., Senatul i-a conferit titlul de Augustus. Era începutul unei lungi perioade de prosperitate și de relativă pace.

cucerite și integrate în imperiu. Drumurile drepte și apeductele gigantice, edificiile de marmură și marile spații publice de care Roma era atât de mândră erau în parte finanțate prin impozitele grele, care loveau mai ales populația săracă. Romanii își impuneau autoritatea lor aspră în toate domeniile. Guvernatorii provinciilor trebuiau să facă recensământuri periodice ca să aducă la zi lista contribuabililor. Acesta este motivul pentru care Iosif și Maria au plecat de la Nazaret spre Betleem. Distanța care separa cele două orașe era de 145 de kilometri.

Evanghelia Sfântului Luca (2:1-3) ne spune că guvernatorul al Siriei era pe atunci Quirinius; împăratul Cezar August ordonase un recensământ în toată Palestina, iar locuitorii trebuiau să se înregistreze în locul în care erau născuți. Istoricii știu de un singur recensământ care a avut loc în anul 6 d.Hr., când consulul roman Publius Sulpicius Quirinius era guvernator al Siriei. Dar la vremea aceea regele Irod cel Mare era mort de zece ani. Totuși, Matei și Luca plasează nașterea lui Iisus chiar în timpul domniei lui Irod.

Să fie vorba de o inexactitate în istoria lui Luca, el însuși născut la șaptezeci de ani după Iisus? Povestite de mii de ori, episoadele care apar cel mai frecvent în relatările primilor creștini au suferit, cu siguranță, multe modificări.

Sau trebuie să presupunem că e vorba de o exagerare? Călătoria spre Betleem este una dintre poveștile la care creștinii țin foarte mult. Cine nu este oare mișcat de această tânără femeie însărcinată care înfruntă dificultățile unei călătorii de cinci zile ca să ajungă din

micuțul sat al Nazaretului, aflat în Galileea Inferioară, în Betleem, locul de baștină al strămoșilor lui Iosif, la marginea deșertului Iudeii.

În fine, este oare posibil ca recensământul să fi avut loc, dar să fi fost mult prea puțin important în ochii istoricilor imensului Imperiu Roman, ce număra treizeci de provincii și se întindea pe o suprafață de peste 5 milioane de kilometri pătrați? Palestina era, până la urmă, o regiune destul de îndepărtată de Roma, centrul puterii politice și militare.

Imprecizie, vid în documentele istorice sau licență poetică? În fapt, tot ceea ce se referă la viața lui Iisus este jalonat de acest soi de ambiguități. Pentru majoritatea oamenilor, această lipsă de rigoare este acceptabilă, date fiind circumstanțele în care a fost scris Noul Testament. Exactitatea istorică, precizia cronologică a faptelor narate nu erau avute în vedere în acele vremuri în care important era doar mesajul spiritual al discipolilor ce-L cunoscuseră direct pe Iisus.

Numai Matei și Luca au transmis celor dintâi credincioși povestea nașterii lui Iisus. Deși unele detalii diferă și par să se contrazică, obiectivul lor rămâne același: să arate fiecare, din punctul lui de vedere, că Iisus era acel Mesia despre care vorbiseră profeții. Conform lui Matei, nașterea la Betleem era împlinirea unei profeții din Vechiul Testament (Miheia 5: 2), dar el păstrează tăcerea asupra evenimentelor care i-au făcut pe Maria și pe Iosif să ajungă acolo. Dimpotrivă, Luca ne vorbește de recensământul care i-a obligat să facă acest drum. O face pentru a ne arăta că

NAȘTEREA MĂNTUITORULUI

Dumnezeu s-a folosit de cea mai mare dintre puterile lumii de atunci, Imperiul Roman, ca să facă în așa fel încât nașterea lui Iisus să aibă loc în Betleem, așa cum se spunea în Scripturi.

În privința acestui fundal – intervenția divină și originea modestă a lui Iisus – Matei și Luca sunt de acord. Pentru Luca, doar puritatea inimii o făcea pe Maria să se deosebească de celelalte femei ce o înconjurau și care au rămas necunoscute. Conform lui Matei, Dumnezeu l-ar fi ales pe Iosif doar pentru că avea o credință profundă și era un om curajos, independent de condiția sa modestă. Astfel,

evangheliștii ne arată că Dumnezeu, alegând asemenea părinți pentru Iisus, a vrut să sublinieze un adevăr ascuns, care se situează dincolo de aparențe și va fi în centrul Noului Testament.

CELE DOUĂ VESTIRI

Luca își începe povestirea cu puțin înainte de călătoria spre Betleem, în vremea concepției și a nașterii lui Ioan, care mai târziu avea să se cheme Ioan Botezătorul.

Zaharia și Elisabeta, un cuplu aflat la o vârstă respectabilă și foarte pios, locuiau în zona

Drumul de la Nazaret la Betleem, ce trecea prin Ierusalim, era în mod obișnuit foarte aglomerat: caravane de negustori, soldați, evrei care mergeau la Templu... Conform tradiției, Maria a întreprins această călătorie grea pe un măgar, iar Iosif a mers alături de ea, pe jos. Cum apă nu se găsea de-a lungul acestui drum, călătorii erau echipați cu un burduf mare din piele de capră (cum se vede în fotografia de deasupra). Hrana și celelalte provizii erau transportate în sacose de paie.

Galileea
tină al
șertului

sământul să
puțin
sului Imperiu
vincii și se
milioane de
nă la urmă, o
oma, centrul

storice sau
e se referă la

soi de
menilor,
abilă, date
scris Noul
ecizia

rau avute în
portant era
or ce-L

s celor dintâi
Iisus. Deși
ntrazică,
rate fiecare,

s era acel

și. Conform
împlinirea
nt (Miheia

ora

Maria și pe
Luca ne
a obligat să
ne arăta că

STRĂMOȘII LUI IISUS DUPĂ EVANGHELIA LUI MATEI

Avraam

Isaac
Iacob
Iuda
Fares
Esrom
Aram
Aminadab
Naason
Solomon
Booz
Iobed
Iesei

David

Solomon
Roboam
Abia
Asaf
Iosafat
Ioram
Ozia
Ioatam
Ahaz
Iezechia

colinară a Iudeii. „Erau (...) drepti înaintea lui Dumnezeu umblând fără prihană în toate poruncile și rânduielile Domnului; dar nu aveau nici un copil, deoarece Elisabeta era stearpă și amândoi erau înaintați în zilele lor.” Dacă Luca insistă asupra acestui punct, o face pentru că, în tradiția evreiască, faptul că femeia era stearpă era semn că Dumnezeu era supărat. Elisabeta trebuie să fi crezut că viața ei se desfășoară sub semnul reproșului divin și pierduse orice speranță de a mai avea vreodată un copil. Într-o zi când Zaharia – care era preot – ardea tămâie în Templu, urmând ritualul prescriis, un înger s-a arătat lângă altar. El l-a anunțat că Elisabeta avea să dea naștere unui copil care „încă din pântecul mamei sale se va umple de Duhul Sfânt”. Acest copil, numit Ioan, avea să aibă darurile spirituale ale lui Ilie, mult veneratul profet din Vechiul Testament. Crescând, pe mulți evrei avea să-i întoarcă la căile Domnului și, în același timp, avea să pregătească poporul pentru împlinirea voinței lui Dumnezeu.

Deși era foarte pios, Zaharia nu a crezut și a cerut să-i fie adusă o dovadă, pentru că știa foarte bine că soția lui era mult prea în vârstă pentru a mai aduce pe lume un copil – exceptând situația în care ar fi fost vorba de un miracol. Și chiar despre asta era vorba. Îngerul i-a dezvăluit numele său, Gabriel, și i-a spus lui Zaharia că, pentru că nu a crezut, nu va putea să rostească nici un cuvânt până în ziua în care copilul avea să vină pe lume. Când Elisabeta a știut că e însărcinată, s-a simțit plină de bucurie și de recunoștință înaintea lui Dumnezeu: „Ea spunea: Că așa mi-a făcut mie Domnul în zilele

în care a socotit să ridice dintre oameni ocară mea” (Luca 1: 24-25).

Povestea lui Zaharia și a Elisabetei prezintă similarități remarcabile cu o serie de nașteri miraculoase din Biblie. Avraam și Sara, Manoe și soția sa fuseseră și ei pentru multă vreme fără copii: femeile păreau să fie sterile. (Sara nu a dat naștere unui copil decât la vârsta de nouăzeci de ani.) Dar una l-a adus pe lume pe Isaac, iar cealaltă pe Samson. Aceste nașteri care au înfrânt vârsta și sterilitatea erau anunțate printr-un înger al Domnului, sau chiar de însuși Dumnezeu. Auzind despre nașterea și viitorul copilului, cei pe care lucrul acesta îi privea erau cuprinși de teamă și se prosternau înaintea lui Dumnezeu. Nașterea lui Ioan urmează aceeași schemă și ne pregătește pentru cea mai miraculoasă dintre nașteri: aducerea pe lume a unui copil nu de către o femeie sterilă, ci de către o fecioară, lucru mult mai surprinzător.

În cea de-a șasea lună a sarcinii Elisabetei, îngerul Gabriel se arată înaintea fecioarei din Nazaret. Scena i-a inspirat pe artiști încă de la începutul erei creștine. Maria, logodită cu Iosif, a fost uimită să audă: „Bucură-te ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei!” Este prima versiune din „Ave Maria” (în versiunea latină a Bibliei), cântare care stă la baza multor imnuri liturgice... Mesagerul divin i-a promis Mariei un fiu al cărui nume avea să fie Iisus. El avea să fie „mare și Fiul Celui Preaînalt”, și avea să stea pe tronul lui David și să domnească în veci. Reacția Mariei este de înțeles: nu avea soț, cum să conceapă un copil? Gabriel îi spune: „Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea

Celui Preaînalt te va umbri.”

Îngerul îi mai spune că ruda ei, Elisabeta, deși este în vârstă, are în pântece un copil. El a adăugat această frază care a servit de nenumărate ori de alinare atâtor creștini: „Că la Dumnezeu nimic nu este cu nepuțință.” Maria a crezut în cuvântul îngerului și a spus: „Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău!”

IOSIF ȘI MISIUNEA SA

Matei ne face părtași la tulburarea care l-a cuprins pe Iosif când a descoperit că logodnica sa e însărcinată: „drept fiind și nevrând s-o vădească”, a decis să rupă logodna pe ascuns. Era destul să-și anunțe intenția de a „divorța” într-o scrisoare pe care s-o citească înaintea a doi martori, care puteau fi chiar părinții Mariei, fără intervenția autorităților sau a altcuiva.

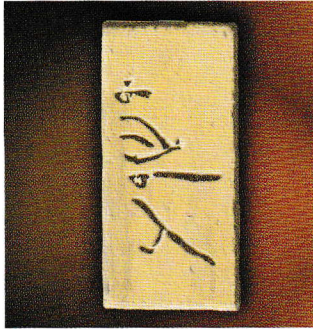
În zilele noastre, divorțul nu se aplică logodnicilor, dar pe atunci, la evrei, logodna era considerată un angajament irevocabil. Dacă logodnicul murea înainte de căsătorie, logodnica era socotită văduvă. Logodnele durau aproximativ un an, perioadă în care orice necredință era socotită adulter. Iosif era deci îndreptățit să divorțeze: în ciuda iubirii ce i-o purta, era evident că Maria îl înșelase.

Când urma să se hotărăscă cum să procedeze, Iosif a avut un vis. Un înger l-a chemat

numindu-l: „Iosife, fiul lui David” și i-a explicat faptul că cel ce se află în pântecele Mariei a fost conceput cu Duhul Sfânt și că va trebui să poarte numele de Iisus. „Iisus” vine de la forma *Jesus*, forma greacă a numelui ebraic *Yeshua*, care este o contragere din *Yehoshua*. Este în general admis faptul că acest nume înseamnă „Yahvé” (sau „Iéovah”) care măntuiește – în română „Iosua”. Deși era un nume comun, alegerea poartă o anume semnificație și arată că Iisus „va ridica păcatul lumii”. Nașterea din fecioară, spune îngerul, este împlinirea unei profeții despre venirea lui Mesia. Iosif a luat-o deci fără nici o rețineră pe Maria de soție, dar căsătoria lor nu s-a consumat.

Așa cum ne reamintește salutul îngerului și conform genealogiei lui Matei, Iosif era descendent din regele David, iar prin căsătoria sa cu Maria a făcut ca Iisus să fie născut în Casa lui David.

Dintre toți eroii evrei, David este unul dintre cei mai populari. Păstor născut la Betleem, cu circa o mie de ani înainte de venirea lui Iisus, el își păștea oile pe colinele din împrejurimi. Poet și cântăreț din harpă cunoscut, David a compus cel puțin o parte din psalmii care îi sunt atribuiți. David era totodată un bun războinic și un conducător la fel de bun. Istoria spune că și-ar fi început cariera militară pe când era foarte tânăr, și când l-a ucis pe uriașul Goliat cu praștia sa în timpul luptelor dintre filistenii și evrei. A fost prima dintr-un mare număr de victorii ce aveau să urmeze. La moartea lui Saul, cel dintâi rege al evreilor, David i-a urmat la

Iisus derivă din forma greacă *Jesus* a numelui evreiesc *Yeshua*. Numele se găsește gravat pe acest osuar din secolul I î.Hr.

- Manase
- Amos
- Iosia
- Iehonia
- Salatiei
- Zorobabel
- Abiud
- Eilachim
- Azor
- Sadoc
- Achim
- Eliud
- Eleazar
- Matan
- Iacov
- Iosif

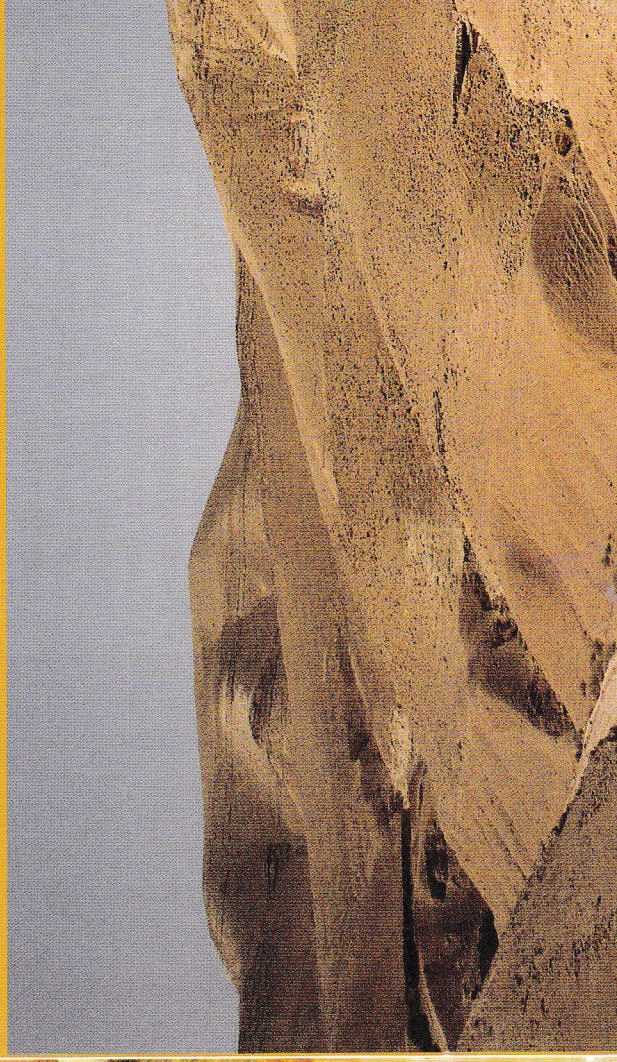
Iisus

Atât Sf. Matei cât și Sf. Luca dau genealogia lui Iisus. La începutul Evangheliei sale, Sf. Matei prezintă genealogia lui Iisus, pe care îl consideră descendent al marelui patriarh Avraam. În schimb, Sf. Luca în al treilea capitol al Evangheliei sale ajunge până la „Adam, fiul Domnului”.

Dealurile Samariei (mai sus) acoperite cândva de păduri. Iosif și Maria au fost nevoiți să străbată acest ținut deluros în drum spre Betleem, numit și orașul lui David.

Pustitul lui Iuda (mai jos) se întinde de-a lungul țărmului de vest al Mării Moarte. Îl taie canioane adânci, defileuri răsucite și râpe abrupte în nuanțe galbene cenușii. În acest pustiu întins și muntos se află Betleemul.

tron. Pentru Regatul Israel, a urmat o epocă de independență, de expansiune și de prosperitate. Legământul (I Paralipomena 2: 7) dintre Dumnezeu și David și urmașii lui a făcut să renască speranța poporului, Dumnezeu promițându-le evreilor că împărăția lui David „este veșnică în Israel”. Chiar și mai târziu, nenumărați erau cei care credeau că un descendent din Casa lui David avea să ajungă într-o zi pe tronul uzurpat de alții. Conform cu Matei și Luca, nașterea lui Iisus coborâtor din David reprezintă împlinirea speranțelor născute din promisiunea divină.

VIZITA LA ELISABETA

Înainte de nașterea lui Iisus, Maria a mai primit o veste bună de la Gabriel: sarcina rudei sale Elisabeta. Când relatează această istorie, Luca uită să ne spună care era gradul de înrudire dintre cele două femei. Conform legendei, erau verișoare. În orice caz, s-a presupus întotdeauna existența unor legături de prietenie profundă, pentru că Maria a plecat imediat în vizită la această femeie mult mai în vârstă decât ea ce fusese de asemenea binecuvântată de Dumnezeu. Numele orașului din Iudeea în care trăiau Zaharia și Elisabeta nu ne e cunoscut, dar era la circa 150 de kilometri la sud de Nazaret (în apropierea Ierusalimului). La vremea aceea, asta însemna o călătorie de cel puțin cinci zile.

Când a intrat în casa lui Zaharia, Maria a salutat-o pe Elisabeta, iar Ioan a tresărit în pânțele mamei sale. Elisabeta, „umplută de Duhul Sfânt”, a strigat: „Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelui tău.” Maria a răspuns plină de bucurie verișoarei

o epocă de prosperitate. ntre făcut să zezu lui David târziu, un să ajungă Conform cu brător din telor născute

sale: „Mărește sufletul meu pe Domnul.“ Prin aceste cuvinte („Magnificat...“ în traducerea latină), Maria nu numai că laudă mila și generozitatea lui Dumnezeu față de ea, ci și intervenția divină în lume, care își anunța astfel victoria asupra celor mândri și puternici, precum și ridicarea celor săraci și umili: „Că, iată, de acum mă vor feriți toate neamurile că mi-a făcut mie mărire Cel Puternic și sfânt este numele Lui.“

Maria a rămas la ruda ei timp de trei luni. Luca nu ne spune nimic despre această perioadă. Putem să ne imaginăm că Maria a ajutat-o pe Elisabeta la muncile cotidiene grele. În fiecare zi, trebuia cărată apa de la puțurile din sat, trebuia coaptă pâinea și pregătită brânza proaspătă de capră, trebuia făcută zilnic aprovizionarea din piețe și era de tors și de țesut pentru că stofa pentru haine se făcea în casă.

Maria și Elisabeta trebuie să fi făcut multe lucruri împreună, îndeplinind așa cum era datul aceste datorii ale vieții lor simple și cugetând adesea la misterul binecuvântărilor divine. Orice ar fi crezut și oricâtă bucurie ar fi simțit, aceste femei trebuie să-și fi pus întrebări legate de faptul că Dumnezeu avea să se servească de ele pentru a salva lumea, ele care măcinau, torceau, făceau mâncare și se ocupau cu muncile casnice, asemenea umililor servitori de la marile curți de la Roma și Ierusalim.

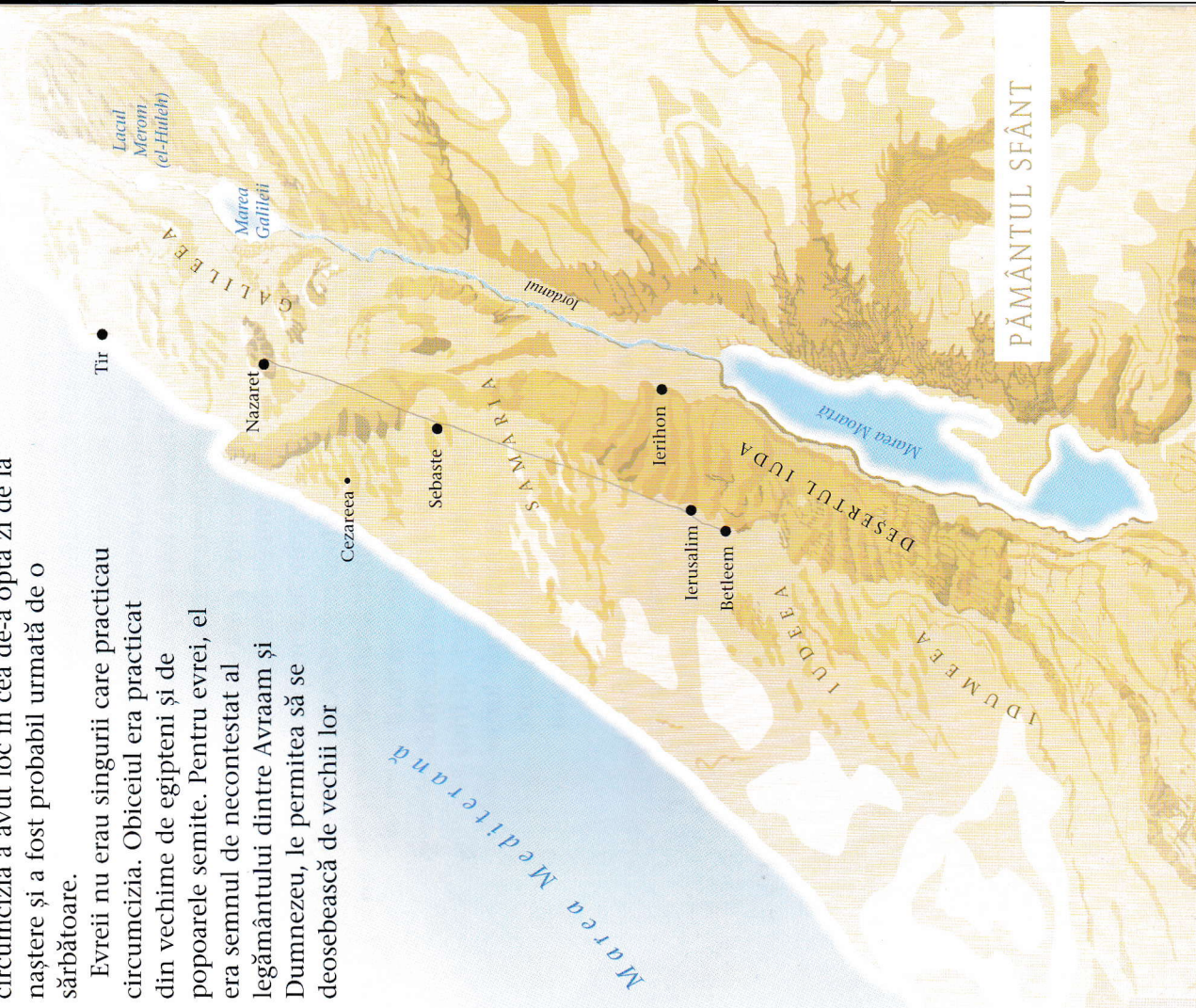
NAȘTEREA LUI IOAN BOTEZĂTORUL

La puțină vreme după ce Maria s-a întors la Nazaret, copilul Elisabetei a văzut lumina zilei, umplându-i

Iosif și Maria au făcut călătoria de la Nazaret, în Galileea, trecând prin Samaria, până la Betleem, în Iudeea

astfel de bucurie pe nenumărații prieteni și pe rudele care o iubeau și o respectau pe această femeie admirabilă. Conform legii iudaice, circumcizia a avut loc în cea de-a opta zi de la naștere și a fost probabil urmată de o sărbătoare.

Evreii nu erau singurii care practicau circumcizia. Obiceiul era practicat din vechime de egipteni și de popoarele semite. Pentru evrei, el era semnul de necontestat al legământului dintre Avraam și Dumnezeu, le permitea să se deosebească de vechii lor

dușmani, filistenii, și mai apoi, de babilonieni, de greci și de romani. Unii dintre autorii din vechime au presupus că ar fi fost vorba de igienă. Alții că la originea acestui act era dorința de a mări fertilitatea, sau de a micșora dorința sexuală. Oricare ar fi fost motivul, pentru evrei, circumcizia era legea lui Dumnezeu.

Acesta era momentul în care tatăl anunța numele fiului. Toată lumea a fost surprinsă să o audă pe Elisabeta că-și numește fiul Ioan, ceea ce era contrar obiceiului, pentru că, așa cum spune Luca, acest prenume nu era obișnuit în familie. Iar bătrânul Zaharia, care încă nu putea să vorbească, a cerut să i se aducă ceva de scris. Fără nici o ezitare a scris pe tăbliță: „Ioan este numele lui.“ Deja cuprinși de uimire, martorii au fost și mai uimiți să vadă că Zaharia deschide gura și dă laudă Domnului cu voce tare. „Și frica i-a cuprins pe toți care locuiau împrejurul lor și în tot ținutul muntos al Iudeii s-au vestit toate aceste cuvinte. Și toți care le auzeau le puneau la inimă, zicând: „Ce va fi, oare, acest copil? Căci mâna Domnului era cu el“ (Luca 1: 65-66). Rugăciunea lui Zaharia, care reaminteste lunga istorie a legăturilor pe care Dumnezeu le avea cu poporul evreu, prezice viitorul lui Ioan: „Iar tu, pruncule, proroc al Celui Preaînalt te vei chema...“, a devenit un imn liturgic, „Binecuvântează“ (*Benedictus*).

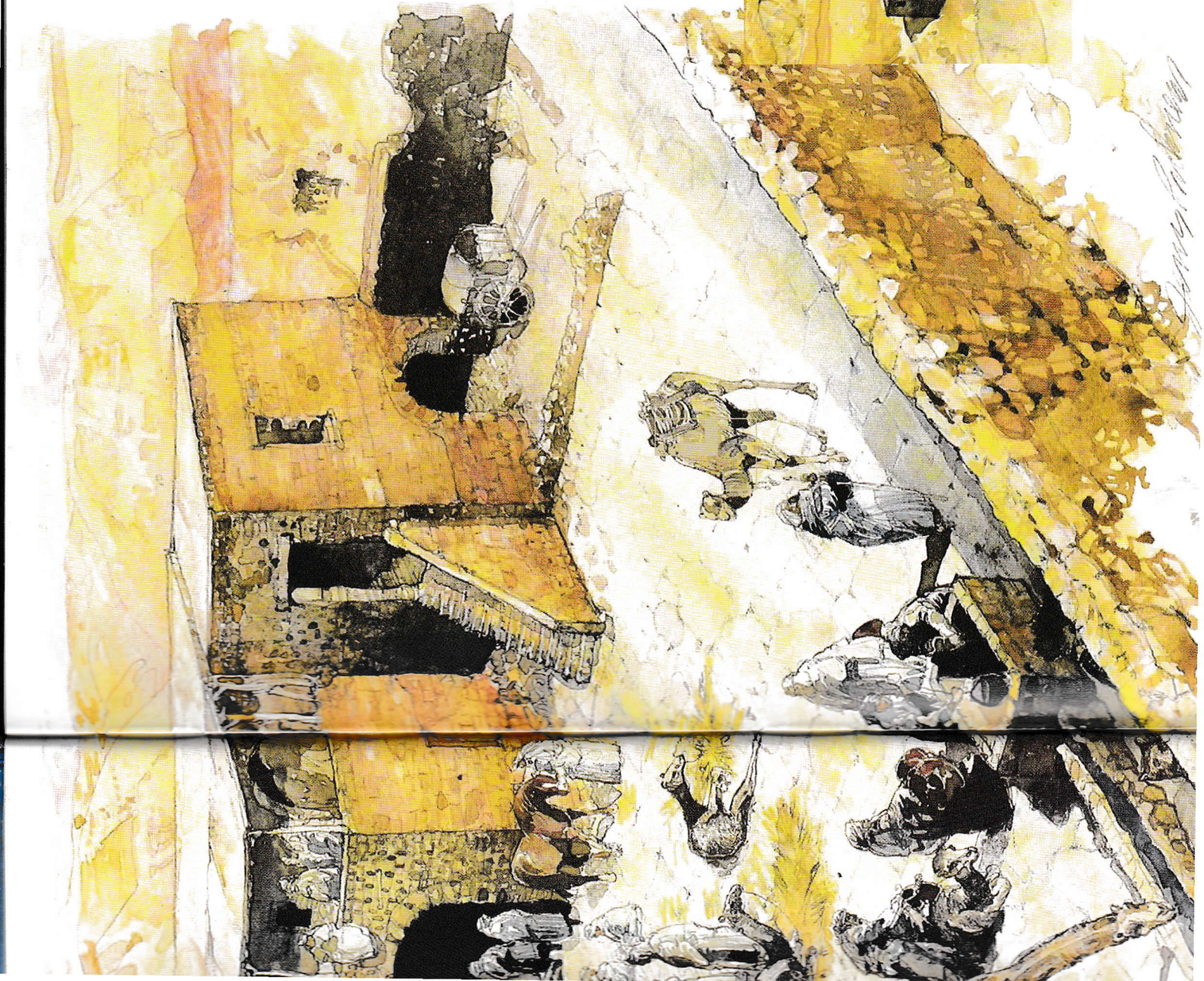
Cu istoria Elisabetei și a lui Zaharia, Luca descrie magistral evenimentele care au precedat nașterea lui Iisus. Atenția pe care o dă faptelor mărunte și obiceiurilor vieții cotidiene produce un izbitor efect de realitate. Povestea lui Luca pune în opoziție în mod evident calitățile omenești cu puterea de nepătruns a lui Dumnezeu.

UN CARAVANSERAI

Hanul de popas din Betleem trebuie să fi semănat cu un caravanserai, unul din multele înșirate de-a lungul marilor axe comerciale ale vremii și care, în fapt, făceau aceleași servicii pentru călători precum motelurile noastre. În plus față de găzduirea propriu-zisă, caravanseraiul, cu incinta sa construită din piatră, oferea protecție și față de hoți. După o lungă călătorie prin praf, oamenii erau nerăbdători probabil să vadă la orizont apărea vreun refugiu construit în jurul unui izvor. Călătorii puteau să-și potolească setea ori să-și adape animalele în marea curte centrală și să-și umple burdufurile cu apă pentru următoarea zi de călătorie. Cei mai umili se adăposteau cu animalele lor sub arcadele de la parter. O scară de piatră conducea spre un culoar, unde cei mai bogați găseau adăpost în niște camere mici, goale, apărate de zgomotul din curtea rău mirositoare și ferit de soare cu niște cuverturi și rogojini agățate la exterior.

Faptul povestit de Luca, potrivit căruia Maria și Iosif n-au găsit loc la han, înseamnă oare că veneau foarte mulți oameni acolo? Nu neapărat. Loc de primire prosper, caravanseraiul de la Betleem atrăgea negustorii, pelerini și tot felul de călători. Este posibil ca Iosif să fi preferat să se adăpostească la un localnic, alegând liniștea unui grajd, pentru a-și scuti soția de neplăcerea unei nopți petrecute alături de cei ce mănau cămilele și măgarii.

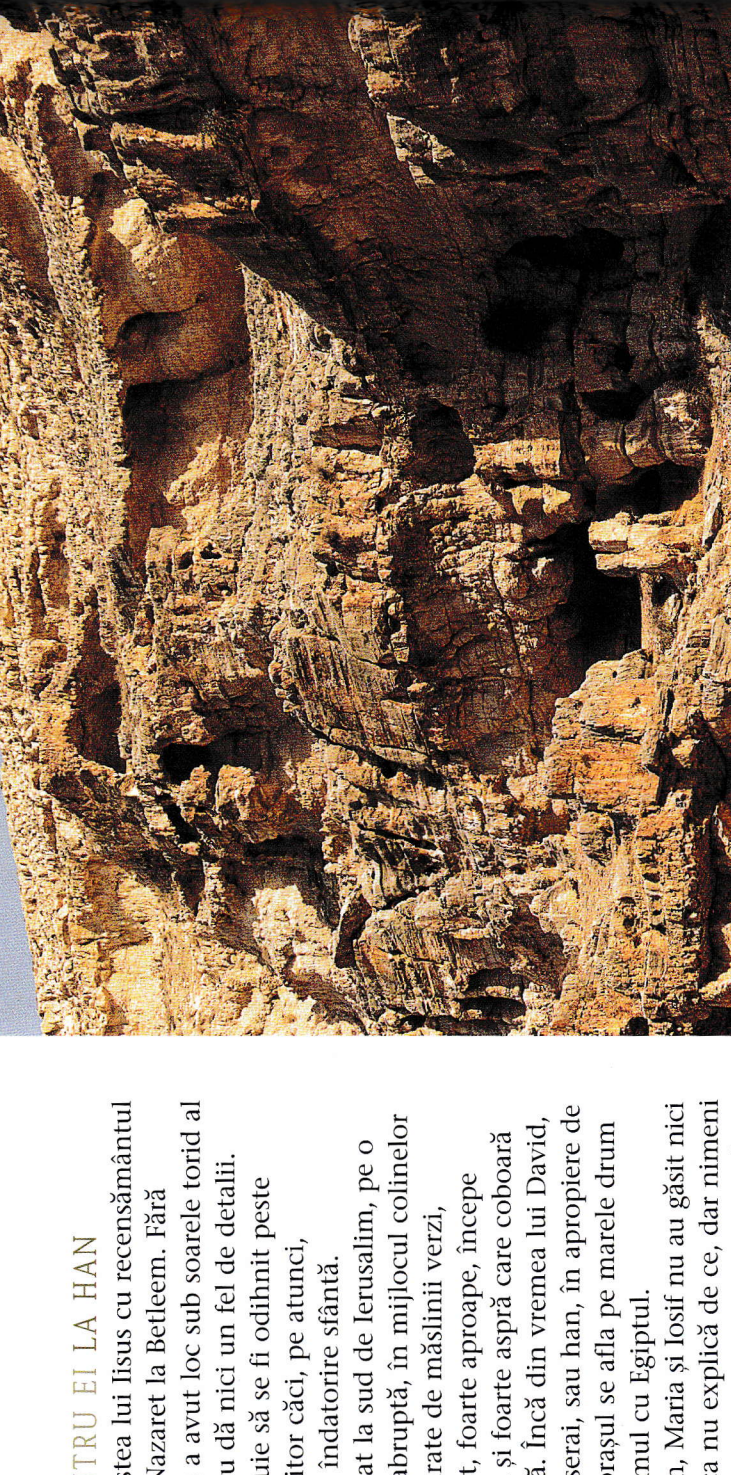
NU E LOC PENTRU EI LA HAN

Luca începe povestea lui Iisus cu recensământul și călătoria de la Nazaret la Betleem. Fără îndoială, călătoria a avut loc sub soarele torid al deșertului. Luca nu dă nici un fel de detalii. Maria și Iosif trebuie să se fi odihnit peste noapte la un locuitor căci, pe atunci, ospitalitatea era o îndatorire sfântă.

Betleemul e situat la sud de Ierusalim, pe o coamă joasă, dar abruptă, în mijlocul colinelor pietroase, înconjurate de măslinii verzi, viguroși. Dar la est, foarte aproape, începe regiunea sălbatică și foarte aspră care coboară spre Marea Moartă. Încă din vremea lui David, exista un caravanserai, sau han, în apropiere de Betleem, fiindcă orașul se afla pe marele drum care unea Ierusalimul cu Egiptul.

Ajunși la Betleem, Maria și Iosif nu au găsit nici un loc la han. Luca nu explică de ce, dar nimeni nu i-a găzduit peste noapte. Oricum, ei au găsit până la urmă un adăpost în Betleem sau în împrejurimi, dar nu știm în ce localitate și nici natura exactă a aceluia adăpost. Totuși, Iosif și Maria au sfârșit prin a găsi un loc în care să doarmă.

Nu știm ce loc anume, ni se spune doar că era în Betleem sau undeva în împrejurimi. Era o curte? Un grajd? O grotă? Singura indicație pe ne-o dă Luca (2: 7) este că se afla acolo o iesle pentru animale domestice. „...L-a înfrășat și l-a culcat în iesle.” De-a lungul secolelor s-a stabilit o tradiție conform căreia Iisus s-a născut într-un grajd. În zonă, în mod frecvent grottele locuibile serveau drept grajduri. Nu e deci nimic neobișnuit ca oamenii simpli să-și petreacă noaptea într-o grotă care în mod obișnuit era rezervată adăpostirii animalelor. În fond, în acea vreme oamenii

Colinele calcaroase care se întind din Galileea până în Sinai sunt pline de grotte ce pot fi locuite. La vremea aceea păstorii se foloseau de aceste adăposturi naturale pentru a-și proteja turmele de vânturi, ploa și frig. Uneori, chiar săpau în stâncă o iesle ca să hrănească mai ușor animalele. Aceste iesle încă mai există pe colinele Betleemului. Biblia nu o spune clar, dar e posibil ca Iisus să se fi născut într-un astfel de adăpost.

și animalele trăiau împreună. Casele aveau de obicei un etaj care adăpostea oamenii în timp ce la „parter” sau legate în curte stăteau animalele.

NAȘTEREA LUI HRISTOS

Luca, în afară de nașterea propriu-zisă a lui Iisus, nu ne povestește nimic despre acea noapte extraordinară. A fost chemată oare vreo moașă cu experiență care s-o ajute pe Maria să nască, așa cum spune o tradiție ceva mai târzie? O moașă anonimă care ar fi tăiat cordonul ombilical...

Conform obiceiului, și-ar fi procurat apa, sau l-ar fi însărcinat pe Iosif să aducă apă, pentru a-l spăla pe copilul Iisus și pentru a-i freca corpul cu sare ca să-l apere de riscul infecțiilor. Putem să presupunem, de asemenea, că ieslea era umplută cu paie proaspete aduse de Iosif. Dar mai-nainte de a așeza nou-născutul în acest leagăn practic și confortabil, fără îndoială că Maria l-a înfășat.

Înfășarea nu era făcută doar pentru a-i ține cald micuțului. Era o metodă precisă care limita mișcările brațelor și ale picioarelor copilului pentru ca ele să crească drepte și puternice.

În mod tradițional, pentru a împiedica sugarul să-și miște brațele și picioarele în primele șase luni de viață, era împachetat în fâșii de pânză. În fiecare zi i se scoteau scutecele pentru a fi spălat, uns cu ulei de măsline și pudrat cu praf de smirnă, apoi era din nou înfășat. Această metodă, pe cale de dispariție, mai este încă aplicată în unele regiuni din Orientul Apropiat și în fosta Uniune Sovietică.

PĂSTORII CEI UMILI

În timp ce Iisus dormea în iesle, păstorii din regiunea Betleemului își petreceau noaptea pe

câmp alături de turmele lor. După cei ce asistaseră la naștere, ei sunt, fără îndoială, cei dintâi care au aflat vestea miracolului ce avusese loc. Acești păstori joacă un rol esențial în povestea lui Iisus. Nu numai pentru că ei ne reamintesc că Iisus era coborât din David, care fusese el însuși un păstor din Betleem; ei sunt și simbolul iubirii față de ceilalți, iubire pentru care viața lui Iisus reprezintă o puternică mărturie. Iisus avea să-și spună „păstorul cel bun”, știind, fără îndoială, că orice locuitor din Palestina avea să înțeleagă că vorbea despre legătura de iubire și de încredere care există între păstor și turma sa. Să ne amintim de cuvintele nemuritoare din psalmul XXII: „Domnul mă paște și nimic nu-mi va lipsi.”

Conform obiceiului, păstorul merge înaintea turmei sale, nu ca în Occident, unde acesta împinge oile de la spate. Și acum, pe colinele Iudeii, păstorii vorbesc cu turmele lor într-o limbă stranie de care acestea ascultă. Legătura

Basoreliev cu scena nașterii Mântuitorului, datând din secolul al XIV-lea, în care Iisus este reprezentat bine înfășat și culcat într-o iesle, ca în relatarea lui Luca. Măgarul și bouul veghează cu grija asupra nou-născutului. Ieslea ar fi putut fi săpată direct în piatră, la fel și adăpătoarea.

dintre păstor și oi era pe atunci, și încă este, atât de strânsă încât păstorul le știa pe toate după nume, tot așa cum fiecare dintre ele recunoștea vocea stăpânului.

Viața de păstor era aspră. Trebuia să trăiască în aer liber, îmbrăcat cu o simplă mantie făcută din păr de cămilă și cu capul acoperit doar de o pânză ca să se protejeze de vânt, de ploaie și de căldura arzătoare a soarelui de amiază. În mod obișnuit, păstorul nu avea alte merinde în afara celor pe care le putea lua cu el: pâine, brânză, măslină, smochine, curmale și stafide.

Turmele trebuiau duse la păscut și la izvoarele cu apă. Dacă vreo oaie cădea într-o crevasă, păstorul cobora și o căuta, sau o ridica cu ajutorul bățului său curbat. Era oaia binecuvântată? Păstorul trebuia apoi s-o ia pe umeri și s-o ducă până într-un loc sigur, ca s-o îngrijească. Noaptea, tot el era acela care proteja turma de hoți și de sălbăticiuni.

Colinele care înconjurau Betleemul erau pline de animale de pradă: urși, leopardzi, șacali și, ceva mai rar, hiene. Singur păstorul, înarmat cu o praștie și cu o ghioagă întărită cu cuie sau silex, putea să-și ferească animalele de o moarte

Începând cu epoca lui Avraam și a celorlalți Patriarhi, întotdeauna pe Pământul Sfânt au existat păstori. De altminteri, modul lor de viață nu s-a schimbat deloc de-a lungul secolelor. Se vorbește adesea în Noul Testament despre păstori. În timpul misiunii sale, Iisus vorbește despre El Însuși ca fiind păstor de suflete. Ioan (10: 14-15) ne redă cuvintele Lui: „Eu sunt păstorul cel bun și cunosc oile Mele și ale Mele mă cunosc pe Mine. Precum Mă cunoaște Tatăl și eu cunosc pe Tatăl, și sufletul îmi pun pentru oi.”

violentă și neașteptată. Luptându-se cu fiarele și cu hoții, păstorii își riscau de multe ori viața.

Adesea păstorii construiau o stână ca să-și protejeze turmele. De obicei, era vorba despre un spațiu împrejmuit cu un zid făcut din pietre printr care erau înfipte crengi uscate și ramuri verzi pentru a ține la distanță animalele sălbătice. Cum stâna nu avea poartă, însuși păstorul, care stătea lungit la intrare, era în fapt bariera care apăra oile de prădători. Când erau mai mulți, împărțeau stâna, și făceau noaptea de pază cu schimbul.

DATA NAȘTERII MÂNTUITORULUI

În timpul iernii – din noiembrie până la Paști, în perioada în care pajiștile erau mai sărace și în care ploaia și vântul băteau mai des – nu puteau lăsa turmele afară. Or, Luca ne spune că „și în finutul acela erau păstori stând pe câmp și făcând de strajă noaptea împrejurul turmei lor”. Este deci foarte probabil ca data tradițională a Crăciunului să fie inexactă.

Celebrarea la 25 decembrie a nașterii lui Hristos datează din secolul al IV-lea. Alegerea acestei date de către primii creștini a fost generată de considerente atât practice, cât și simbolice. În Imperiul Roman păgân, 25 decembrie marca data celor mai populare sărbători ale anului, Saturnaliile, zile și nopți de abandon și de bucurie populară. Sărbătoarea era asociată cu un fenomen cosmic important: momentul în care soarele iernii își relua drumul spre zenitul verii. Pe scurt, în acele zile, toată lumea știa că ciclul anotimpurilor putea să reînceapă după o „moarte” a naturii care era în același timp reală și simbolică. În același timp, nașterea lui Hristos era simbolul vieții ce se

cu fiarele și
ori viața.
i ca să-și
rba despre
t din pietre
te și ramuri
alele
ă, însuși
e, era în fapt
Când erau
nu noaptea

RULUI

ună la Paști,
ai sărace și în
s - nu
ne spune că
nd pe câmp
urul turmei
ta

exactă.
rii lui Hristos
ea acestei date
tă de conside-
În Imperiul
data celor
aturnaliile,
ie populară.
men cosmic
e iernii își
cort, în acele
mpurilor
a naturii care
t. În același
lul vieții ce se

reînnoia și al existenței unei speranțe de
renaștere spirituală pentru întreaga omenire.

După Matei, Iisus s-a născut în timpul
domniei lui Irod cel Mare. Dar Irod cel Mare a
murit în 4 î.Hr. (majoritatea oamenilor de
știință cred chiar că ar fi murit în anul 6 sau
poate chiar 7 î.Hr.), deci nașterea Mântuitorului
ar trebui plasată câțiva ani mai devreme. În
secolul al VI-lea d.Hr., s-au făcut calcule care au
permis numărarea anilor în calendarul creștin
în funcție de data nașterii lui Hristos. Dionisie
cel Mic, călugărul care s-a ocupat de asta,
dispunea de puține date istorice și s-a înșelat
asupra datei nașterii Mântuitorului, eroare care
s-a perpetuat până azi în calendarul nostru.

CÂNTAREA CEREASCĂ A ÎNGERILOR

Oricare ar fi anul în care a avut loc „primul
Crăciun”, Luca ne povestește că în acea noapte

un înger al Domnului s-a arătat unor păstori din
Betleem, învăluindu-i într-o lumină nespusă.

„Nu vă temeți”, le-a spus vizitatorul venit din
înaltul Cerului, explicându-le: „Că vi s-a născut
azi mântuitor care este Hristos Domnul.”

Îngerul le spune păstorilor să caute „un prunc
înfășat, culcat în iesle”; acesta ar fi semnul
recunoașterii. În acel moment, au fost
înconjurați de o oaste cerească ce cânta acest
cântec de celebrare a Crăciunului: „Slavă întru
cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace și
între oameni bunăvoire!”

Când îngerii au plecat de la ei și s-au suit la
ceruri, păstorii, convinși, au plecat grăbiți către
Betleem ca să-l caute pe pruncul Iisus. Când i-au
zărit pe Maria, pe Iosif și pe nou-născutul culcat
în iesle, mirarea lor a crescut. Ei au recunoscut
că era un miracol al Atotputernicului și au dus
vestea mai departe, spre mirarea tuturor celor ce

Se vede în planul îndepărtat, în
spatele măslinilor, orașul

Betleem, așa cum arată el în
zilele noastre. În cartea Facerii,
el este numit Ephrat. Locul este
locuit fără întrerupere de treizeci
și trei de secole. Se crede că
numele de Betleem înseamnă
„Casa pâinii”. Este locul de
baștină al lui David, strămoșul
lui Iosif, care și-a întemeiat aici
regatul în jurul anului 1000 î.Hr.

În fiecare an, în ajunul
Crăciunului, pelerinii se adună
ca să sărbătorească nașterea
Mântuitorului pe pajistile din
valea largă, în estul orașului.

o primeau. Dar restul lumii n-a știut nimic despre toate astea pentru că momentul în care Iisus avea să se manifeste public încă nu venise. Închinarea păstorilor confirma faptul că Maria știa deja, iar ea „păstra toate aceste cuvinte și le punea în inima sa”. Acest eveniment miraculos a trecut neobservat pentru restul lumii. În Palestina, aflată sub jugul Romei, nenumărați evrei, oprimați, așteptau să fie eliberați de un Mântuitor. Luca afirmă că Mântuitorul venise, dar puțini aflaseră vestea care, în fapt, a scăpat chiar și autorităților evreiești.

ÎMPLINIREA LEGII

La opt zile de la nașterea sa, conform legii evreiești, Iisus a fost circumcis, la fel ca Ioan înaintea sa. Mai existau și alte ritualuri asociate cu nașterea: ca orice lăuză, Maria nu avea voie să participe la nici un fel de ceremonie religioasă timp de patruzeci de zile, iar în timpul primelor șapte zile ea era considerată ca fiind necurățită. La nașterea unei fete, perioada în care era socotită impură și în care nu avea voie să participe la ritualuri religioase se dubla. La sfârșitul acestei perioade, familia a parcurs cei opt kilometri până la Ierusalim, unde s-au oprit pentru ritualurile de purificare și ca să aducă sacrificii în Templu. Acolo, după Lege, Iisus trebuia închinat lui Dumnezeu, ca orice întâi născut, în amintirea harului divin care, în timpul Exodului, păzise toți întâii născuți din neamul lui Israel, spre deosebire de întâii născuți din Egipt, care pieriseră cu toții.

I s-a cerut Mariei să aducă spre sacrificare doi porumbei, sau două turturele, pe care Iosif le putea cumpăra din curtea Templului. Dacă ar fi

„Steaua” Magilor corespunde fie conjuncției a două planete, fie unei nove sau unei supernove, fie chiar unei comete. Unii au asociat „steaua” cu cometa Halley, una dintre cometele a căror apariție văzută de pe Pământ este cât se poate de regulată. În reprezentările nașterii Mântuitorului, cometa a devenit simbolul tradițional al nașterii lui Hristos.

fost mai bogată, ar fi cumpărat o oaie ca s-o aducă ofrandă. Iosif era doar un biet tâmplar; prețul celor două turturele – mai mult de cinci sicli – ce trebuia plătit pentru purificarea primului său născut, trebuie să-i fi părut destul de mare. Templul în sine, o imensă structură din piatră de calcar, împodobit cu coloane de marmură, cu porticuri aurite și draperii multicolore, era un monument de o bogăție extremă. Era centrul vieții religioase a evreilor. În momentul aducerii pruncului Iisus, Templul era plin până la refuz cu sute de preoți, sacrificatori, muzicieni, schimbători de bani și alții care își petreceau timpul acolo în mod obișnuit, fiind remunerați pentru diverse activități.

Faptele povestite de Luca sunt astfel cu atât mai surprinzătoare. Un bătrân pe nume Simeon, căruia Sfântul Duh îi spusese că nu va închide ochii înainte de a vedea pe Mântuitorul promis, s-a apropiat de familia lui Iisus, a luat pruncul în brațe și, mulțumindu-i lui Dumnezeu, s-a rugat: „Acum slobozește pe robul Tău, după cuvântul Tău, în pace”.

Înțelesese că în sfârșit vedea „lumină spre descoperirea neamurilor și slavă poporului Tău, Israel”. Tot așa, o văduvă în vârstă de 84 de ani, pe nume Ana, o femeie profet care-și petrecea zilele în post și rugăciune nedepărtându-se de Templu, s-a apropiat, a mulțumit lui Dumnezeu și a vorbit despre copil tuturor acelor care așteptau mântuire în Ierusalim. Acesta este locul în care Luca încheie povestea primelor zile ale lui Iisus și spune simplu că, după ce a făcut sacrificiile necesare, familia s-a întors la Nazaret. Apoi trec 12 ani până când noi fapte ale lui Iisus să fie povestite de Luca.

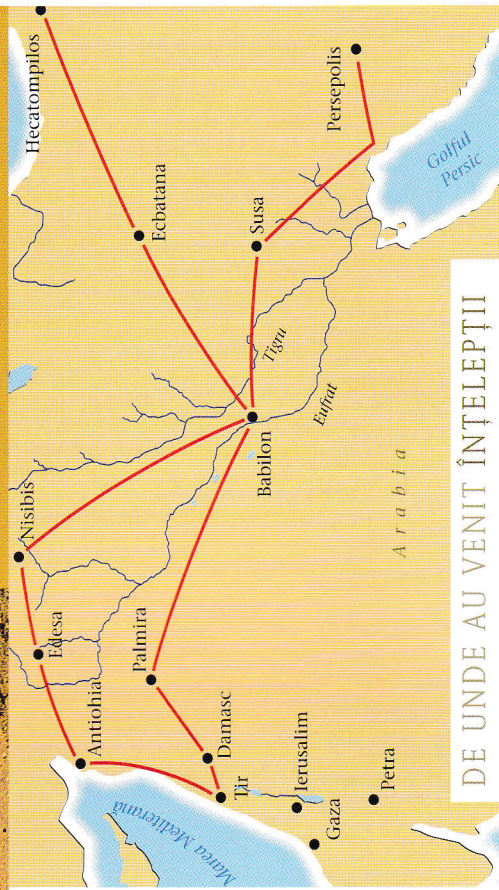

Nu știm sigur de unde veneau Magii. Biblia se rezumă la a spune că veneau „de la Răsărit”. Dar cel mai probabil provin fie din Persia, fie din Babilon sau din regiunile deșertice ale Palestinei. Itinerarele cel mai frecvent folosite pentru a veni în Palestina sunt marcate pe harta de mai jos. Capabile să meargă mai multe zile fără apă, cămile erau cel mai bun mijloc de transport în deșert (la stânga). Magii ar fi putut să-și formeze caravana proprie sau să se alătore unei caravane de negustori, fiind astfel protejați de bandiții care atacau micile grupuri de călători.

STEAUA DE LA RĂSĂRIT

Matei ne lasă să credem că Iisus și-ar fi petrecut primii doi ani din viață la Betleem. El ne povestește că în momentul nașterii lui Iisus, învățați care cunoșteau mersul stelelor au venit de la Răsărit și au ajuns la Ierusalim. Ei au întrebat: „Unde este regele Iudeilor, Cel ce s-a Născut? Căci am văzut la Răsărit steaua Lui și am venit să ne închinăm Lui.” Descrierea pe care Matei o face stelei este sumară. El o prezintă ca pe un fenomen miraculos. Magii au urmărit-o până în momentul în care s-a oprit pe neașteptate chiar deasupra locului în care se afla Iisus.

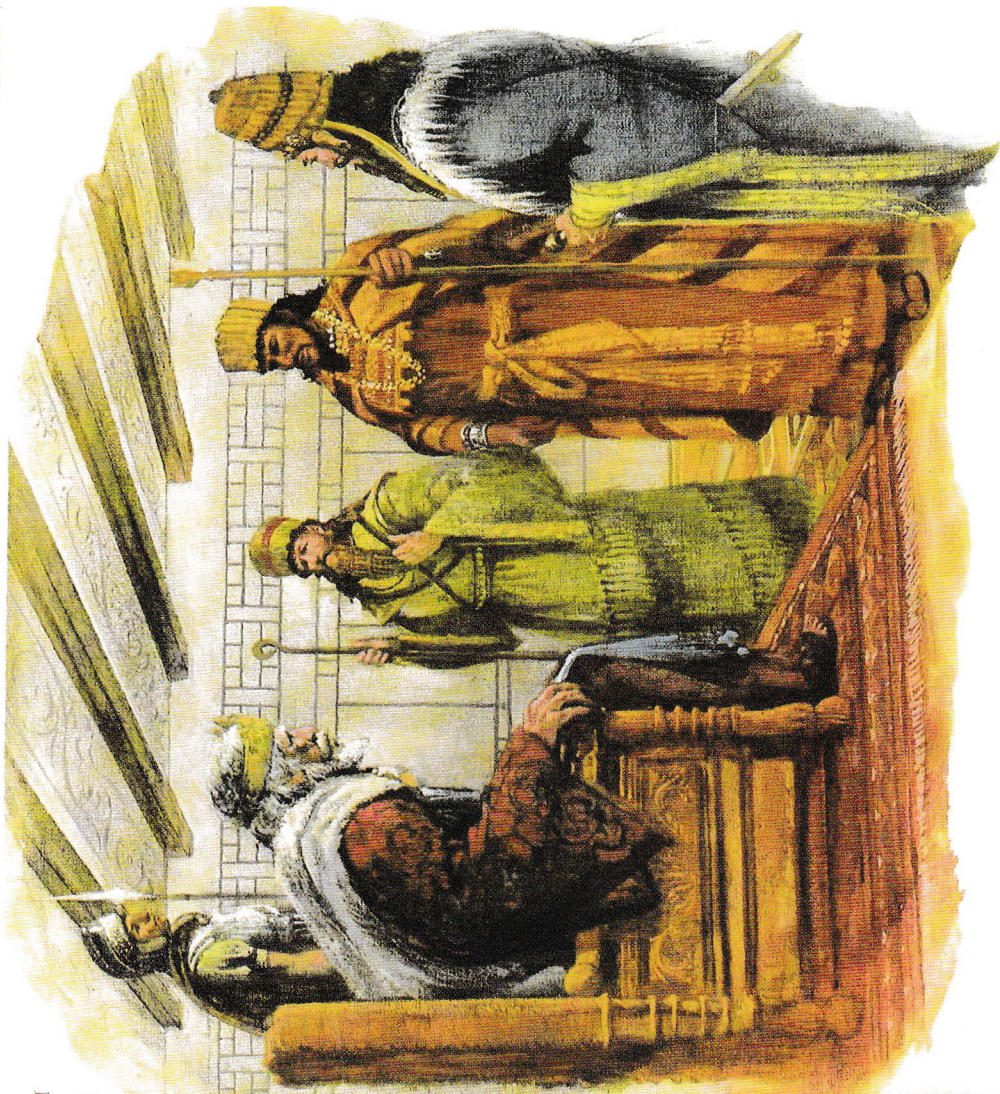
Cercetările istorice n-au revelat nimic care să corespundă exact unui asemenea fenomen: nici o cometă importantă, spre exemplu, nu era vizibilă pe cer în momentul nașterii lui Iisus. Cunoscuta cometă pe care Halley avea să o boteze cu numele său în 1682, când a observat-o pe cer, apăruse abia în anul 12 î.Hr.

DE UNDE AU VENIT ÎNTELEPȚII

Istoria e jalonată de comete, dar ele apar la intervale regulate și la distanță atât de mare, încât întotdeauna au fost socotite semne prevestitoare ale unor cataclisme sau ale unor fenomene majore.

Alte două fenomene neobișnuite care pot fi observate noaptea pe cer sunt novele și

Irod ajunsese regele iudeii în urma unor manevre politice; tronul și-l apăra cu încredinare recurgând la intriga și la violență. Vestea nașterii „unui rege al iudeilor” l-a făcut să se teamă că o să-și piardă tronul. Biblia ne spune că i-a convocat la el în mare secret pe Magii care veniseră să se închine nou-născutului. Le-a pus mai multe întrebări, dorința lui fiind să afle unde se afla acesta, pretinzând că și el dorește să i se închine. În realitate, Irod voia să-l ucidă pe Iisus. Avertizați în vis de ceea ce pune Irod la cale, după ce i s-au închinat lui Iisus, Magii s-au ferit să mai dea ochii cu regele.

supernovele, niște stele a căror strălucire crește în momentul în care fac explozie. Asemenea fenomene sunt de obicei notate în cronici. Or, nu au fost găsite în analele Romei nici un fel de însemnări, deși astrologii romani erau foarte activi în epoca în care Iisus a venit pe lume.

Cea de-a treia posibilitate este conjuncția a două planete, eveniment de o importanță majoră pentru astrologi. S-a calculat că Jupiter și Saturn s-au apropiat în mod semnificativ de trei ori în anul 7 î.Hr. Acest fenomen, care de atunci a fost observat de mai multe ori, nu este o fuziune a două stele, ci o apropiere între două corpuri cerești, ușor de recunoscut pentru că producea o lumină intensă. Se presupune că Matei, care nu era astronom, a folosit termenul de „stea” în necunoștință de cauză.

Oricare ar fi fost fenomenul ceresc, Magii, care asistaseră la el, au întreat când au ajuns în Ierusalim: „Unde este regele Iudeilor?” Ceea ce a neliniștit pe toată lumea și în special pe Irod cel Mare, rege al evreilor prin voința stăpânirii romane.

„ÎN VREMEA LUI IROD”

Nașterea unui alt rege al evreilor era în mod evident o amenințare pentru Irod. Tiranul era să cadă victimă mai multor comploturi. Puterea sa se sprijinea pe o diplomație fragilă, o supunere completă față de Roma, precum și pe o vigență constantă în ceea ce privește regatul, și chiar familia sa.

Irod avea obiceiul să-și zdrobească adversarii: pentru asta, orice mijloc era permis. Deși era bătrân și obosit și probabil pe jumătate nebun din pricina suferințelor provocate de o maladie

necruțătoare, voia cu orice preț să fie informat. Mai întâi, a încercat să afle prin intermediul preoților și al scribilor celor mai importanți din Ierusalim unde avea să se nască Hristos. I s-a spus că profeția era că se va naște în Betleem.

Dumnezeu promisese că se va naște într-un sătuc mic „Povățuitorul care paște poporul Meu, Israel”. Vestea i-a dispăcut profund lui Irod. Se afla pe aunci în Ildumeeea, în sudul Iudeii, iar trecerea strămoșilor săi la iudaism fusese făcută cu de-a sila. Nu putea deci nimeni să susțină că profeția îi valida dinastia. În mare secret, Irod i-a convocat pe Magi ca să-i chestioneze în legătură cu venirea lui Hristos. El a aflat de o extraordinară „stea” care ar fi apărut cu doi ani mai-nainte. Cu o ipocrizie desăvârșită, le-a spus: „Mergeți și cercetați cu de-amănuntul despre Prunc”, și pe urmă le-a cerut să-i dea și lui de veste dacă îl vor afla, pentru ca să se închine și el la acest pretendent la tronul Israelului.

ÎNCHINAREA MAGILOR

Pe drumul lor, Magii au fost conduși de stea la Betleem. Dar cine erau acești oameni? De cât de departe veneau ei? De-a lungul secolelor s-au născut legende legate de aceste personaje misterioase și pline de farmec.

Numărul Magilor variază între trei și doisprezece. Conform unei tradiții ceva mai recente, ar fi vorba de „regi”. În Evul Mediu li s-au dat chiar și nume: Gaspard (Casper), Melchior și Baltazar... Se credea că veneau din Persia sau din Babilon, dar a fost emisă și o ipoteză conform căreia ar fi venit din deșerturile arabe, sau poate chiar din teritoriile

DARUL MAGILOR

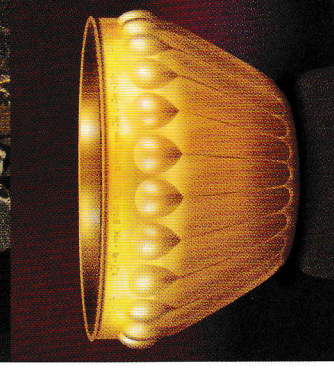
Magii au fost cei dintâi păgâni care i s-au închinat lui Iisus, așa cum păstorii au fost cei dintâi evrei ce i s-au închinat. Darurile Magilor stau fără îndoială la originea obiceiului nostru de a face daruri de Crăciun. (În unele țări, cadourile sunt oferite pe 6 Ianuarie, de Bobotează, care amintește tocmai închinarea Magilor.) Conform tradiției, aurul adus de magi era semnul supunerii înaintea lui Iisus ca rege și simboliza virtutea. Tămăia corespundea divinității, și era simbolul rugăciunii. Smirna, semn al suferinței, indică faptul că Iisus era și om, deci muritor.

Trunchiul și crengile de boswellia, un arbust care crește în Arabia și în Africa, sunt acoperite de o scoarță subțire care când e tăiată dă o rășină albicioasă (tămăia). În Antichitate, aceeași rășină era colectată și arsă în chip de ofrandă adusă zelor.

Aurul adus de Magi lui Iisus putea să fie turnat în diverse forme. Acest minunat bol este lucrat în tradiția orfevrilor persani.

Smirna, gumă aromatică ce provine de la un arbust, o varietate de *commiphora*, era folosită la parfumuri și pentru îmbalsămări.

ucire crește
semenea
cronici. Or,
nici un fel de
au foarte
pe lume.
njunctia a
ortanță
t că Jupiter
nificativ de
en, care de
ori, nu este
re între două
pentru că
upune că
sit termenul
c, Magii,
d au ajuns
eilor?“ Ceea
special pe
voința

a în mod
Tiranul era
oturi. Puterea
ilă, o
precum și pe
vește regatul,
ă adversarii:
s. Deși era
itate nebun
de o maladie

care altădată fuseseră ale reginei din Saba. Matei îi numește pe acești vizitatori veniți de undeva de la Răsărit „magi” (ceea ce înseamnă „înțelepți”). Conform altor surse, acești magi erau experți în astrologie și în magie. Se considerau discipolii lui Zoroastru sau Zarathustra, un conducător religios persan foarte influent, care credea în existența unui Dumnezeu unic. În acea vreme, totuși, adepții lui Zarathustra deveniseră dualiști și credeau în Dumnezeu Binelui și Dumnezeul Răului. Religia lor cuprindea și astrologia.

Magii, ca preoți ce moșteniseră religia zoroastristă, observau fenomenele cerești neobișnuite. În cultura mediteraneeană din acea vreme, astrologia era o știință ținută la mare cinste. Împărații romani, filozofii și oamenii de știință greci, magii persani și simplii agricultori erau convinși de eficiența acestei științe, și stau mărturie pentru lucrul acesta observațiile astronomice acumulate timp de multe generații. Preoții zoroastrieni scrutau cerurile în așteptarea unor mesaje importante. Nimic mai normal pentru ei decât ca un fenomen rar și surprinzător să fie semnul unei vești de o importanță majoră.

Dar Matei, pentru rațiuni care sunt numai ale lui, nu e preocupat nici de momentul plecării Magilor și nici de lucrul care i-a adus până acolo. E suficient pentru el faptul că i-au găsit pe Isus și pe Maria. Se prosternează și se închină înaintea lor, le dau darurile simbolice, daruri ce ar fi trebuit să stârnească uimirea unei familii atât de umile: aurul semnifică regalitatea, tămâia, divinitatea, iar smirna plăcut mirositoare este semnul faptului că

Când s-au dus în Egipt, Iosif și familia lui au trebuit să treacă prin deșertului Sinaului, o vastă peninsulă asemănătoare unui triunghi deșertic ce se termină la Marea Rosie. Acest ținut neospitalier și sălbatic, format din munți înalți și platouri aride, mărginite de uriașe dune de nisip, se întinde de-a lungul litoralului mediteraneean și este ținutul deșertic din Cartea Ieșirii, străbătut de evrei sub conducerea lui Moise, după ce au plecat din Egipt.

oamenii sunt muritori. Matei nu ne mai dă alte detalii. E suficient pentru el să sugereze cititorilor că specialiștii în profeții s-au arătat interesați de nașterea lui Iisus. Conform lui Luca, găsim în Psalmi mărturia acestui aspect miraculos al nașterii lui Iisus. La Matei, această mărturie este întărită prin apelul făcut la „magi” și la străvechea lor știință.

UCIDERA PRUNCILOR

În cele din urmă, Magii, avertizați în vis că nu trebuie să se întoarcă la rege, au plecat fără să-i spună cine era Pruncul și unde se găsea el, deschizând astfel calea, fără să vrea, pentru barbarul episod al uciderii pruncilor. Și Iosif a fost avertizat în somn, de un înger, că trebuia să fugă cu copilul și femeia sa în Egipt. Asta pentru că Irod, furios că nu știa nimic, era decis să facă orice ca să ucidă Pruncul.

În acea noapte aflată sub cumpăna amenințare, familia a părăsit Betleemul și a plecat spre sud. Matei interpretează această plecare ca fiind împlinirea profeției lui Osea (11: 1)... „eu îl iubeam și din Egipt am chemat pe fiul Meu”, chiar dacă este evident că această profeție se referă în mod limpede la Israel.

În furia sa îndreptată contra Magilor, Irod a dat ordin să fie uciși toți copiii de sex masculin care aveau mai puțin de doi ani – adică aceia care fuseseră născuți după prima apariție a „stelei”. Conform unor estimări ale populației Betleemului în secolul I d.Hr., au fost cam patruzeci și cinci de victime din rândul copiilor. Matei comentează uciderea citând din Ieremia (31: 15): „Așa zice Domnul: Glas se aude în Rama, bocet și plângere amară. Rahila își

plânge copiii și nu vrea să se mângâie de copiii săi pentru că nu mai sunt.“ Rahila, femeia lui Iacov, a murit în durerile facerii și – conform unei tradiții care fără îndoială îi era cunoscută lui Matei – era înmormântată în apropiere de Betleem. Copiii pe care ea îi plânge în acest fragment din Vechiul Testament sunt triburile aflate în exil ce sunt descendente din fiul ei, Iosif. Matei pare să le înmulțească pentru a include – măcar în spirit – copiii masacrați fără milă în Betleem.

Istoria profană, ce acordă un loc foarte important lui Irod și domniei sale, nu vorbește despre acest masacru. Rațiunea acestui fapt poate să fie aceea că măcelărirea pruncilor este doar unul dintre masacrele ce-i sunt atribuite lui Irod. Nu știm de ce această

atrocitate nu este menționată. Ea ar fi putut să întărească reputația pe care o avea Irod, pe care istoria ni-l prezintă ca fiind un tiran extrem de crud. Bătrânul Irod, ca personaj, și monstroasa stratagemă folosită ca să-și păstreze tronul au inflamat imaginația creștinilor de mai bine de două mii de ani. Interesul manifestat față de rege a culminat în teatrul Evului Mediu, unde Irod era reprezentat ca un nemernic scelerat, violent și scandalagiu, lucru foarte gustat de public.

FUGA ÎN EGIPT

În ciuda furiei revărsate de Irod peste Betleem, Sfânta Familie, protejată de avertizările îngerilor, a scăpat prin

ochiurile plasei și s-a îndreptat spre refugiu de secole al evreilor în vremuri de restriște. Când era secetă sau foamete, mii de evrei plecau spre fermele roditoare de pe Nil, sursa vieții în regiune. Cel mai cunoscut exemplu din Vechiul Testament este plecarea fraților lui Iosif, ce se duseră în Egipt ca să cumpere grâu. Secole mai târziu, în timpul cuceririi babiloniene, un mare număr de evrei, inclusiv profetul Ieremia, au emigrat în Egipt.

După secolul I d.Hr., în Egipt trăiau în jur de un milion de evrei, în special în Alexandria, dar și în mici comunități, răspândite în toată țara. Ei au participat cu succes la viața economică, în ciuda opoziției grecilor și a impozitelor uriașe.

e refugiu de
triste. Când
i plecau
ursa vieții în
u din
aților lui
cumpere
succesului
rei, inclusiv
pt.
au în jur de
exandria,
te în toată
ața
lor și a

Unanim considerat, muntele Sinai este vârful cu numele
Jabal Musa, ceea ce înseamnă Muntele lui Moise (mai
jos). El are o înălțime de 2 285 m și se ridică la capătul
de sud al peninsulei Sinai. Legăturile lui cu Moise au
inceput să fie căutate în timpul domniei împăratului
Constantin, în secolul al IV-lea – la peste 1 500 de ani
după evenimentele descrise în Cartea Plecării. În
dreapta – poalele Muntelui lui Moise.

Pentru a ajunge în acest pământ
binecuvântat, trebuia însă făcută o lungă
călătorie prin deșertul fierbinte. Astfel, e posibil
ca Iosif și familia lui să se îndreptat spre țărmul
Mării Mediterane, spre vest, și să fi mers pe
acest drum de coastă până în Egipt.

Accastă călătorie a fost sursa unor povestiri
populare și scrieri vechi, care însă nu aveau o

bază clară. Nici chiar Noul Testament nu ne
spune nimic despre acest subiect. Știm că o
familie tânără de evrei ar fi fost primită bine în
Egipt în orice comunitate ebraică. Putem să ne
gândim că e posibil ca Iosif să fi găsit de lucru
ca tâmplar în această țară bogată, sau poate ca
simplu lucrător; putem presupune de asemenea
că Mariei și lui Iosif, simpli țărani, le era dor de
casă și ar fi vrut să-și revadă rudele și să-și reia
obiceiurile. Pe scurt, ne putem imagina viața lor
pornind de la ceea ce ne spun istoricii despre
această perioadă.

După moartea lui Irod, în anul 14 al erei
noastre, Iosif și familia sa s-au întors acasă, în
Galileea de Sud. Trebuie să fi traversat drumurile
grele din deșertul Sinai și Negheb, dar au evitat
să treacă prin Iudeea, care se afla în mâinile
ambitiosului fiu al lui Irod, Arhelaos.